

RÓNAY JÁCZINT

KOLOZS CSABA

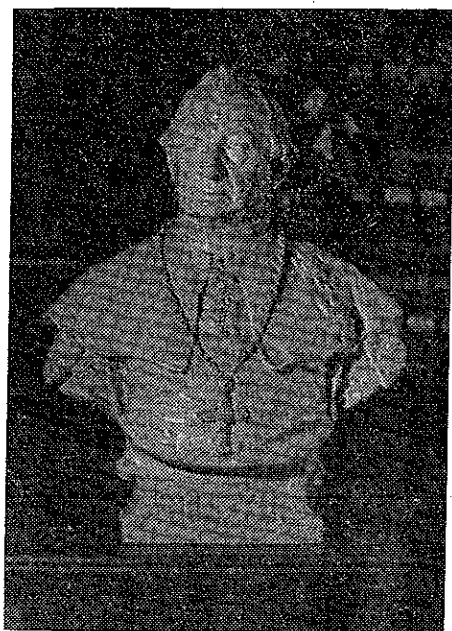
A gyógyszerészet haladó hagyományait ápolva, gyakran fordulunk a múltba, és jogos büszkeséggel említjük, hogy a gyógyszerészi pálya nem egy kiváló személyiséget adott a társadalmi és kulturális életnek.

Méltán vagyunk büszkéek Schönbach József jászberényi gyógyszerészre, akinek a leánya Schönbach Róza mint „Déryné ifiasszony” aratott halhatatlan érdemeket a magyar színjátás területén.

Rippl Rónai József, Csontvári Kosztká Tivadar, Karlovsky Bertalan, Juhász Béla, gyógyszerész családból, vagy egyenesen a gyógyszerészi pályáról jutottak a kiváló festőművészek közé. Tömörkény István, Kosztolányi Dezső pedig szintén pályánkról, ill. gyógyszerészcsaládból származtak át a szépirodalom halhatatlanjai sorába.

Ezen az alapon szeretnék megemlékezni Rónay Jácintról, aki mint bencéspap a természeti és haditudományok kiváló művelője, tanára volt és az 1848—49-es szabadságharcban bátorságával, kiváló szervező képességével tűnt ki.

Gyógyszerészeti vonatkozása annyiban van, hogy évekig foglalkozott hivatásunkkal, és életének egy válságos időpontjában igen nagy jelentőségűvé vált számára, hogy gyógyszerészeti ismeretekben is jártas volt.

1. ábra. Rónay Jácint mellszobra

A mellékelt kép ábrázolja Rónay Jácint mellszobrát, mely a pannonhalmi apátság — méreteiben, díszítésében és tartalmában is nagyszerű — könyvtártermében áll.

Győr egyik legforgalmasabb utcája viseli nevét, de kevesen tudják róla, hogy ilyen kiváló tudós, tanár és szabadságharcos volt az a bencéspap, aki életének jónéhány esztendejében gyógyszerészet-

tel is foglalkozott. Az én figyelmemet dr. Vég Antal professzor hívta fel erre a körülményre, és hivatásbeli kötelességemnek tartom a jelen dolgot megírásával felhívni a figyelmet Rónay Jácintra, aki gyógyszerészi kapcsolatai mellett, kiváló érdemeket szerzett hazánk tudományos és kulturális felemelkedésében.

Rónay Jácint 1814 május 13-án született Székesfehérvárott, mint Leitzinger Domonkos és Farkas Julianna másodszülött gyermeke. Hat testvére volt, akik közül három még csecsemőkorában elhunyt. Maga Rónay Jácint (eredetileg Leitzinger János) is gyenge testalkattal jött a világra és szülei féltő gondoskodása és szeretete tudta csak életben tartani. Szülei nagyon nehéz körülmények között éltek és a gyermek Rónay anyai nagyszüleinél nevelkedett azok elhunytáig, majd édesanyja egyik nővérénél maradt, akinek védőszánya alatt végezte el a gimnáziumot.

Midőn azon kor befejező osztályát a II. humánt elvégezte, szeretett szülei óhajára papi pályára lépett. 1831 októberében vették fel Pannonhalmára a Szt. Benedek-rendbe.

Egykorú feljegyzések szerint Leitzinger János nem nagyon örült e megoldásnak, de belenyugodott, mert látta, hogy szüleit boldoggá teszi. Ez év október 31-én vette fel a rendi ruhát és kapta egyúttal a „Jácint” rendi nevet is. Papi tanítómesterének figyelmeztetése alapján kezdett el naplót írni, melyet élete fogytáig szorgalmasan vezetett és igen sok értékes felvilágosítással szolgál számunkra a szabadságharc győri és győri-könyéki eseményeiről, majd később az emigrációbeli életéről. A noviciátus eltelte után Győrt a rend külön akadémiai kurzusára járt és bölcsészetet tanult. A természetrajz minden ágában jártasságot nyert és a második év befejezte után bölcséleti doktorátusra jelölték. Ezt követően tanári vizsgát tett, majd visszament Pannonhalmára, ahol 4 éven át teológiát tanult.

Teológiai tanulmányai alatt sok mindennel foglalkozott hivatásszerűen is, de még mellékes teendőkkel is elfoglalta magát. Másolt, festett, és ami bennünket különösen érdekel, dr. Adler József házi orvos mellett gyógyszerészi gyakorlatot folytatott, mivel Győrszentmártonban abban az időben nem volt gyógyszerész. A rend házi orvosa kézi-gyógyszertárat tartott a klostromban, ahol erre a célra külön szoba állott rendelkezésre. Jácint szabadidejét itt töltötte és az üvegekből, melyekre már novicius korában írta fel szépen a szignatúrákat, most ő készítette, keverte a gyógyszereket.

Az 1840-es évtől már a győri liceumban tanítja a bencés növendékeket. Igen sokoldalú volt. Amellett, hogy költéssel is foglalkozott, a későbbiekben sáncépítéssel, az akkori idők katonai tudományával, geológiával és lélektannal is elfoglalta magát. Mindezen területekről számos alapvető tudományos munkája maradt vissza.

Ilyen komoly tanulmányok között érték Rónayt az 1848-as márciusi események. Nem érzett

soha hivatást politikai szereplésre, de nemzetét mélyen szerető szíve belesodorta őt is a szabadságharcba. Az újságokból értesült a párizsi forradalomról, majd a bécsi eseményekről és ezek az események magukkal ragadták a fiatal Rónayt, akit származása is az elnyomottak oldalára állított. Ettől kezdve tevékenyen részt vett a szabadságharcban, de visszautasított minden kitüntető pozíciót. Az eszmények egyszerű harcosa akart maradni. Együtt dolgozott a nagy mozgalom győri vezetőivel Lukács Sándorral és Kálóczy-val, akikről — Rónay Jácinttal együtt — utcákat neveztek el Győrött.

Ahogy a zarnoki önkény tovább és tovább szorította a lelkes felkelő hadsereget, úgy vonul vissza az ország belsejébe Rónay is. Előbb Budapestre, majd Kecskemétre, ahol elégette a Győr megyei plébánosok hazafias levelezéseit, nehogy illetéktelen kezekbe kerülve börtönbe jussanak, mivel a magyar kormány rendeleteit kihirdették. Innen tovább ment Szegedre, majd Aradra és itt érte a világosi fegyverletétel. Ezt követően több neves hazafival álnéven megkezdték bujdosásukat Haynau pribékjei elől. Bujdosásában első állomása a Nádudvar közelében levő lóré-i pusztá, majd egy volt iskolatársánál Reményfy, tiszttartónál keresett menedéket. Ennek a pusztájára azonban közel volt az országúthoz és Rónay félve, hogy felismerik, Hegyi Rudolf néven ismét visszatért a lóré-i pusztára.

Élete itt sem volt nyugodt, mert a tanya alatt az országúton állandóan osztrák katonaság járt-kelt. 1850 márciusában házigazdája Nagyváradról azzal a hírrel jött, hogy a menekülőket nagyon szigorúan keresi az újonnan behozott osztrák rendőrség. Sok töprengés után abban állapodtak meg, hogy Rónay Jácint Nádudvaron sokkal nagyobb biztonságban lehet és ezért beszegődött oda a gyógyszerészhez segédnek. Itt hasznosította a Pannonhalmán szerzett négy évi gyakorlatát. Bár a gyógyszerész forgalmát a házigazda, Valkó egyedül is el tudta volna látni, mégis lehetővé tette

a bujdosó hazafi átmeneti letelepedését. Itt sem érezte azonban magát biztonságban, és kerülő úton útlevelet szerzett. Hamarabb kellett menekülnie, mint gondolta volna. 1850 május 20-án éjjeltájban egy Fischbain nevezetű módos nádudvari kereskedő kopogtatott szobája ablakán, — „Bocsásson be, sürgős közlendőm van” — Beengedte, mert igen jó barátja volt, aki a gyógyszerésztárba reggelenként be szokott nézni, és Hegyi Rudolfal szívesen elbeszélgetett a kor időseiről. Ekkor Fischbain elmondta, hogy tudomására jutott, miszerint Nagyváradról két rendőr jött és a gyógyszerészségüket keresik. Felajánlotta, hogy a fia kocsin elviszi Miskolcig, és onnan is biztosítják további útját. Rónay sürgősen elbúcsúzott kedves házigazdájától, aki menedéket adott neki, és elindult külföldi emigrációjába.

Május 26-án a polhorai állomásnál lépte át szertett hazája határát és csak hosszú-hosszú számkivetés után, amikor a nemzet úgy ahogy kibékült a császárral, 1866-ban tért vissza, és mint nevelő, a természettudományok művelője, szorgos munkálkodás közepette élt és fejezte be életét 1889 áprilisában, 75 éves korában.

IRODALOM

Acsay Ferenc: Rónay Jácint János élete.

РЕЗЮМЕ

Автор излагает жизнь и деятельность монаха, играющего значительную роль в борьбе за независимость 1848—49 гг. Ронаи Яцини в ордене и во время преследований после борьбы за независимость работал и в качестве аптекаря.

ZUSAMMENFASSUNG

Verfasser beschreibt den Lebenslauf von Jácint Rónay, Benediktiner, dem in den Freiheitskämpfen von 1848—49 гг. eine sehr wichtige Rolle zukam.

Rónay war noch im Orden als Apotheker tätig, später, nach dem Zusammenbruch, als er verfolgt wurde, wandte er sich wiederum der Pharmazie zu.

(Győr-Sopron megyei Tanács Gyógyszertár
Központja, Győr)

Érkezett: 1965 X 1

POLIVINILKLORID MŰANYAGEDÉNYEK VIZSGÁLATA VÉR ÉS VÉRALKOTÓRÉSZEK TÁROLÁSA SZEMPONTJÁBÓL

I. Hilwig, F. Pechtold, H. Schneider, Die Pharmazeutische Industrie, 27, 758 (1965)

Néhány éve kísérletek folynak, hogy vértartalmú készítmények tárolásához használatos üvegeket műanyagokból készült edényekkel helyettesítsék.

A műanyag edények általános bevezetése több szempontból előnyös. Így azok üresen és töltve is lényegesen kevesebb teret foglalnak el mint az üvegből készült és súlyuk is lényegesen csekélyebb, ami mind szállításkor, mind tároláskor könnyebbé és megkönnyíti. Az anyag törlhetetlensége emeli a szállítás biztonságát.

Az újfajta csomagolási mód természetesen számos új problémát vet fel. Így a vértartalmú készítmények készítése műanyag edényekben valamivel több időt vesz igénybe. Különösen figyelemmel kell lenni az edény és annak tartalma között fellépő kölcsönhatásokra. Itt elsősorban az oldatok szennyeződésére kell gondolni, melyet a tárolóedény anyaga okozhat, amely

az oldószer tulajdonságától,

az érintkezési felület nagyságától, és

időtartamától, továbbá a

hőmérséklettől függ.

A szerzők négyféle PVC, magasnyomású polietilén, alacsonynyomású polietilén és polipropilén anyagból készült edények vizsgálatát végezték el.

A kontakt módszerrel végzett kísérletek eredményei szerint a Hoechst AG által előállított PVC fóliák nem gátolják *strain L* kultúrák növekedését és nem idéznek elő morfológiai elváltozást a sejtekben. Az amerikai és svájci eredetű PVC fóliák ezzel szemben gátolják a törzs növekedését és károsítják a sejteket. 144 óras fonalási idő után a két utóbbi fóliát tartalmazó folyadékok megszáporodtak a többmagvú óriássejtek. A fólia tehát olyan anyagokat adott le, melyek a sejtosztódást befolyásolják. Így többmagvú sejtek keletkezhetnek, amelyek az akadályozott sejtplazma osztódás miatt jönnek létre, esetleg a sejtek fúziója következik be.

Az indirekt módszerrel történt vizsgálatok szerint 7 nap alatt +4°C-on a fóliákból a szérum citotoxikusan ható anyagot sem oldott ki. Ez azt is jelentheti, hogy a toxikus anyagok koncentrációja jóval alacsonyabb annál, amennyi a 10%-os szérumhozáadás mellett a táptalajra hatást fejtene ki. Szerzők vizsgálatai alapján a Hoechst-fóliákból készült edények alkalmasabbnak bizonyultak infúziós és transzfúziós oldatok tárolására mint a svájci, illetve amerikai eredetű fóliák.

Orbán Ernő